

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
ARALIK 2025 - SAYI 208

YAYINCI
ÇAMLICA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları DR. SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim MURAT SAFRAN - MELİH GÖKCE
Web AURORA BİLİŞİM

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No 46592

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-Gld
Holland / info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkizi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLICA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

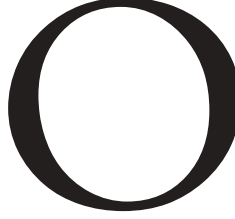
yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i x y / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

smenliler, cedleri yönünden olduğu gibi, yaşadıkları manevî hayat cihetiyle de Türkistan coğrafyasıyla doğrudan irtibatlıydı. Bir yerde, günümüz Orta Asya'sında neşv ü nema bulmuş tasavvufî yolun Anadolu'daki temsilcileriydiler.

Hatta bu mümessillik, onlara

Selçuklulardan mirastı. Kurulup tarih sahnesinden çekilen devletlerin isimlerinden bağımsız, nesilden nesile aktarılan bir mirastan söz ediyoruz.

Bu aktarımda pek çok zat vesile vazifesi gördü. İşte henüz Sultan Yıldırım Bayezid devrinde, tasavvufun kalpgâhından olan Buhara ile Osmanlı'nın payitahtı Bursa arasındaki gönül bağının merkezindeydi Muhammed bin Ali (rah.), daha meşhur ismiyle Emir Sultan Hazretleri...

Seyyidliği, bizzat Ravza-i Mutahhara'dan tescilli idi. Yine aynı mübarek elin delaletiyle, Yıldırım Bayezid Han'ın damadı olacaktı. Sadece ibadethane değil irfan menbaı olan ve nice talebenin yetiştiği Bursa Ulu Camii'nin inşa edileceği yer, mana âleminde, Sevgili Peygamber Efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem tarafından ona müjdelendi.

Onun Osmanlı hanedanı ve halkı üzerindeki tesiri büyük ve devamlı olmuş, derin manalara sahip menkıbevi hayatı, asırlar boyunca numune-i imtisal kabul edilmişti.

Türbesi, bugün de Bursa'nın en birinci ziyaretgâhlarındandır.

Kapağımızı, hem emir hem seyyid hem sultan olan Muhammed bin Ali'ye (rah.) ayırdık bu ay.

İstifadeler diler, üç aylarınızı ve Regaib Kandili'nizi tebrik ederiz.

içinde

ARALIK 2025
sayı

208

28-39

BUHARA'DAN BURSA'YA UZANAN GÖNÜL KÖPRÜSÜ

EMİR SULTAN

HAZRETLERİ

TUNAHAN ŞENER

ekiler

6

AYIN GÜNÜ

MEHMED ŞEVKİ

8

YAZIHANE

ZÜLFİKÂR ÇATAL AĞIZLI DEĞİLDİR!

10

İNFÖ

OSMANLI İSTANBUL'UNDA BALIK

VEYSEL SEKMEK

12

OSMANLI'NIN SANAYİ MİRASI FESHANE

BUGÜN SANAT KÜLTÜR MERKEZİ

YASİN ODABAŞI

16

İBADET TAHTI

HÜNKÂR MAHFİLİ

VEYSEL SEKMEK

22

DOĞU'YU FOTOĞRAFLAYAN BATILI

PAUL NADAR

TUNA SER

40

ÂNIN HİKÂYESİ

DENİZDE DEMLENEN İNGİLİZ ÇAYI

TUNA SER

42

YİTİRİLMİŞ BİR MEDENİYETİN

GÖZYAŞLARI ENDÜLÜS

VEYSEL SEKMEK

50

HATTAT ÂRİF HİKMET BEY VE

HATT-I SÜNBÜL'İNİN İZİNDE

ÂRİF TUNÇ

54

TARİH AMBARI

MUSTAFA DEDELER

56

AZİZ EMANET KADIN

PROF. DR. MUSTAFA BORAN

65

BERCESTE

66

FUSTAT'IN KİTAPÇILAR ÇARŞISI

SÜKULVERRÂKİN

YUSUF YILMAZ

70

BEHRAMKALE

MURAT HÜDÂVENDİĞÂR CAMİİ

AHMET YURTTAKAL

76

TESTGÂH

ANADOLU'NUN

BAŞKENTLERİ

AHMET SARBAY

78

BULMACA

SELMAN ASLAN

24
ARALIK
1144

İMÂDÜDDİN ZENGÎ URFA'YI FETHETTİ

Urfa'yı haçlılardan geri alan İmâdüddin Zengî, bu fetihle İslâm dünyasına büyük bir moral ve sevinç kazandırmış, Müslümanların birlik ve direniş azmini daha da güçlendirmişti...

1096

Birinci Haçlı Seferi başladı. Avrupa'da pek çok kont ve şövalye, bu sefere katıldı.

1098

Urfa'nın Ermeni hâkimi Toros, Selçuklulara ihanet ederek haçlılarla anlaşma yaptı. Anlaşmaya uymayan Baudouin, Toros'u öldürerek Urfa Kontluğu'nu kurdu..

1127-28

İmâdüddin Zengî, Selçuklular tarafından Musul ve Halep Atabeyliklerine tayin edildi.

1128-1144

Zengî hanedanını kuran İmâdüddin Zengî, kuzeyden ve güneyden topraklarını genişleterek güçlü bir atabeylik hâline getirdi.

28 Kasım 1444

Urfa Kontu II. Josselin, Nusaybin'den Mardin ve Âmid'e, Harran'dan Rakka'ya kadar olan geniş bir alanı ciddî biçimde tehdit etmekteydi. İmâdüddin Zengî, büyük bir ordu toplayarak Urfa'yı kuşattı.

24 Aralık 1144

Büyük mancınıklarla surlar dövülürken, lağımçıların açtığı gediklerden giren Müslüman askerler, şehri fethetti. Urfa'nın fethi, haçlılara o zamana kadar indirilen darbelerin en ağır ve en anlamlısı idi. Fetih haberi İslâm dünyasında büyük sevinç meydana getirmişti. Bu gelişme üzerine Kudüs Krallığı ve bölgedeki diğer haçlı devletleri büyük korkuya kapıldılar. Hristiyan dünyası, doğudaki kazanımlarının tümüyle yok olacağı endişesiyle İkinci Haçlı Seferi'ni düzenledi.

ARALIK'TA BAŞKA NE OLDU?

7
ARALIK
1941

Japonya, ABD'de Pearl Harbour baskını düzenledi.

14
ARALIK
1995

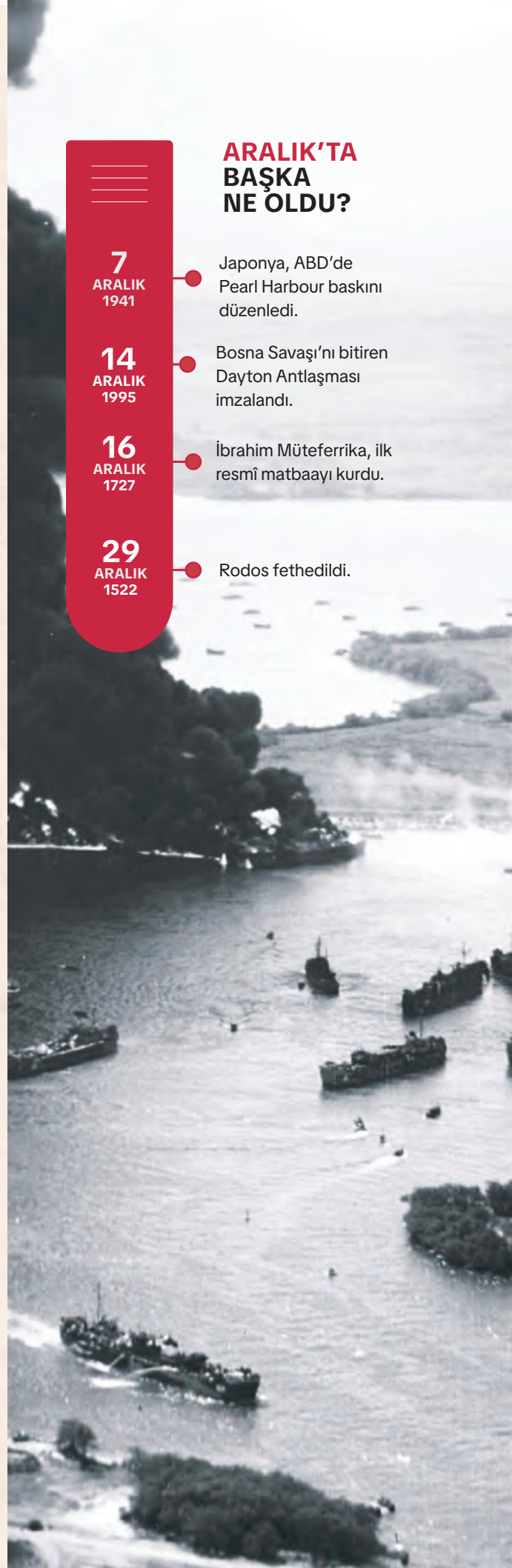
Bosna Savaşı'nı bitiren Dayton Antlaşması imzalandı.

16
ARALIK
1727

İbrahim Müteferrika, ilk resmî matbaayı kurdu.

29
ARALIK
1522

Rodos fethedildi.

ZÜLFİKÂR ÇATAL AĞIZLI DEĞİLDİR!

Matrakçı Nasuh-1530

Kanuni Sultan Süleyman Han devrinin âlimlerinden; tarihçi, matematikçi, ressam ve hattat Matrakçı Nasuh, Osmanlı askerî tarihi literatüründe de müstesna bir yere sahiptir. Başta kendisi, tarihini yazacak ve hatta yön verecek kadar iyi silahşordur. Taşdığı “Matrakçı” ünvanı da bunu doğrular. Zira, sergilediği silah ve mızrak oyunları padişahın takdirini kazanmış, kendisine bizzat sultan tarafından “silahşorların reisi” ünvanı verilmiştir.

Mahir olduğu diğer sahalarda da kıymetli eserleri vardır. “Tuhfetü’l-Guzât” ise doğrudan silahşorlukla alakalıdır. Matrakçı Nasuh, bu kitabı hakkında: “Mübtedilere tabıra ve müntehilere tezkire olup müfidlerin ifadelerine delil ve müstefidlerin istifadelerine sebil ola”

(yeni başlayanlar için bilgi, uzmanlar için özet, anlatıp öğretenlerin sözlerine delil ve istifade edenler için de yol-yordam ola) der.

Ayrıca şöyle nasihat eder:

“Bunun içinde münderic olan dürer-i gururi ele getirip dahi elmas-ı efkâr ile anı delip akl-ı gûşlarına guş-var edineler...” (Kitabın içindeki parlak incileri elde edip fikir elmasıyla işleyip akıl kulaklarına küpe yapsınlar.)

Kitabın büyük bölümü, silahların nasıl kullanılacağına ve savaş meydanında nasıl hareket edileceğine dair tekniklere ayrılmıştır ama yeri geldikçe daha parlak inciler de bulunur. Biz de onlara odaklandık...

Ve dahi bilgil ki Hakk celle ve alâ Hazreti, kılıcı Şit Peygambere, Cebrail aleyhimesselem ile gönderdi ki “Risâle-i Tuhfetü’l-Mücâhidîn”de bu vechile zikredilir. Ve ol zamanda kılıç doğru idi. Sonra Yazdcerd Şah zamanında eğri işlenmeye başlandı. Eğri olmasının sebebi şudur: Mezkûr şahın amcası var idi. Eline kıymetli bir kılıç geçmiş idi. Bir kölesi hıyanet edip şahın amcası uykuda iken fırsatını bulup kendi kılıcıyla başını kesti. Yazdcerd Şah’a ahval malum olunca, “Şimdiden geri kılıç doğru olmak reva değil ki kendi sahibinin başını kesti. Eğri yapsınlar!” diye emreyledi. Ve bazı kılıçlar ki doğrudur, onlar aslîdir. Ve Zülfikâr dedikleri, iki tarafı oluklu olup iki çatal değildir ki onun ağzının iki çatal olduğunu Rafizîler

söyler. Ve oluklu olmasına sebep, hafif olmak için idi. Ve hem Bedir gazasında ele girip ganimet malları taksim olundukta Resûl aleyhissalatü vesselam Efendimiz, kendi için almış idi ve bir rivayette dahi İskenderiye padişahı Melik Mukavkıs hediye göndermiş idi.

Resûlüllah sallallahü aleyhi ve sellem Uhud gazasında zırh kuşanıp azm-i muharebe kılmıştır. Ve muharebeye başladığında sağ tarafında Cebrail ve sol tarafında Mikail aleyhimesselem durup bile cenk etmişlerdir ki Sa’d bin Vakkas radiyallahü anh Hazretleri’nden rivayet olunur:

Didi gördüm kim Resûlullah gider
Bilesince iki kişi ceng eder

(Hazret-i Sa'd dedi ki Resûlullah Efendimiz cenk ederken yanında iki kişi daha vardı.)

Yüzleri ve gözleri berrak idi
Tonları gayet latif ü ak idi

(Bu iki kişinin yüzleri ve gözleri berrak idi. Ciltleri gayet latif ve ak idi.)

Bildim anın biri Cebrail idi
Hem muayyen biri Mikail idi

(Bildim ki onun biri Cebrail Aleyhisselam'dı ve diğeri de Mikail Aleyhisselam.)

Şol kadar olmuş idi harp şedid
Ta ki yetmiş kişi olmuştu şehid

(Harp o kadar şiddetliydi ki yetmiş zat şehid oldu.)

Kim Muhacirlerden idi dört nefer
Altmış altısı idi Ensariler

(Bu yetmiş zâttan dördü Muhacirlerdendi. Altmış altısı ise Ensar'dandı.)

Her birisi verdi canın kaçmadı
Susuz öldü cümlesi su içmedi

(Her biri azim ve sebatla harp edip kaçmadılar, canlarını feda ettiler. Kardeşim içsin diye düşünüp su dahi içmeden vefat etti hepsi de.)

Ta şehadet rütbesi naksolmaya
Ol şehadet gülistanı solmaya

(Şehitlik rütbemizde bir eksiklik olmasın, şehadet gülistanının gülleri solmasın diye düşündüler hep.)

**Cümle kârı asl ile etmek gerek
Her yola hem-râh ile gitmek gerek**

(Bütün işleri aslına, esasına ve usulüne uygun yapmak lazımdır. Yola da sağlam ve samimi bir yol arkadaşı ile çıkmak gerektir.)

**O durur pehlivan olan dahi hem
Kul eyler nefsin vallahü a'lem**

(Asıl pehlivan o kimsedir ki nefsin kendine köle eyler. Allahü Teâlâ, en iyisini bilendir.)

**Güzide kulları şah-ı cihanın
Güzin serverleri devr-i zamanın**

(Cihan padişahının güzide bendeleri, mensupları; aynı zamanda devrin güzün ve seçilmiş kimseleridir.)

Vefa kılmaz bilirsın devr-i hîre

Fenayı bâkîye eyle zahîre

(Fitne ve karışıklık yurdu olan dünya hayatının vefa göstermeyeceğini biliyorsun, sen en iyisi bu fani âlemi, bâkî olan ahiret hayatı için tarla bil ve orada yeteri kadar mahsul yetiştir.) ■■

DENİZDEN SOFRAYA
UZANAN LEZZET

Osmanlı İstanbul'unda Balık

Payitaht İstanbul'da balık, Boğaz'ın bereketli sularından sofralara uzanan; halk ve saray kültürüne göre değişen tatlarıyla şehrin damak hafızasına kazınmış lezzetti...

Balık, İstanbul halkı için uygun fiyatlı besin kaynağıydı. Halk, balığı taze, tuzlu ya da kurutulmuş hâlde tüketirdi.

Saray mutfağı ise aynı balıkları daha rafine usullerle ızgara, kebab, buğulama ve tuzlama şeklinde hazırlıyordu.

Balıkthane-i Âmire, balık ticaretini düzenleyen resmî kurumdu. Fiyatlar devletçe belirlenir, herkes aynı denizden nasibini alırdı.

Balıklar, Boğaz'ın iki yakasında Kumkapı, Samatya, Balat, Üsküdar ve Beykoz gibi semtlerde avlanır; Kumkapı, Galata ve Üsküdar gibi yerlerde satılırdı.

Evliya Çelebi'ye göre 17. yüzyıl İstanbul esnafı

2000
Balıkçı

Balık Satış
Fiyatları
2-20
Akçe

500
Balık Pişirip
Satan Esnaf

35
tür deniz
ürünü

186
farklı yemek
tarifi

Arşiv belgelerine ve mutfak kayıtlarına göre 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren saray mutfağında 35 tür deniz ürünü kullanılmıştır.

Bunlar arasında kılıç, torik, uskumru, lüfer, istavrit, barbunya, tekir, karagöz, levrek, kefal, kalkan ve pisi gibi türler yer alır.

Ayrıca sarayda bu ürünlerle hazırlanan 186 farklı yemek tarifi (çorba, kebab, pilaki, dolma, tarator, pilav, salata, turşu vb.) tespit edilmiştir.

Hangi Mutfakta Ne Pişerdi?

Halk Sofrası

Palamut, hamsi, kefal, istavrit ve uskumru.

Sultan Sofrası

Lüfer, levrek, kalkan, kefal, uskumru, palamut.

Mevsime göre sofraya gelirdi

Sonbahar

Lüfer, kefal, palamut, kalkan, çinekop.

Kış

Palamut, uskumru, lüfer, hamsi, morina.

İlkbahar

Levrek, kefal, yayın balığı.

Yaz

Tuzlu balık, levrek, kılıç balığı, barbun.

THE BOSTON TEA PARTY.—DESTRUCTION OF THE TEA IN BOSTON HARBOR, DECEMBER 16,

ANION.

ER 16, 1773.

ânın
hikâ-
yesi

TUNA SER

آنک چکایری

DENİZDE DEMLENEN İNGİLİZ ÇAYI

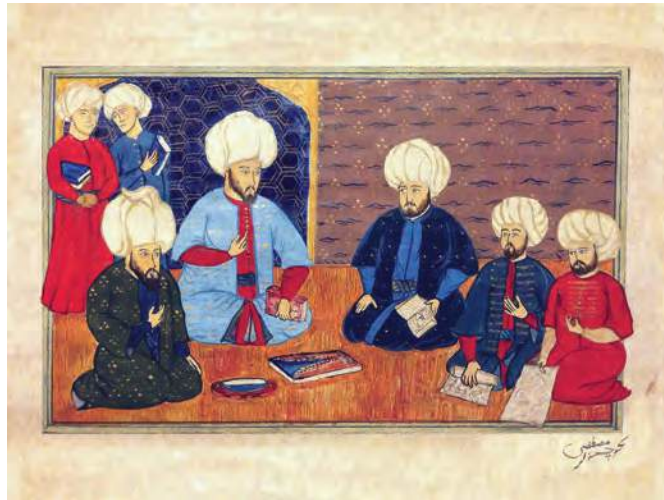
Kristof Kolomb'un, Amerika'ya ulaşmasının ardından Avrupa devletleri, bu kıtada geniş çaplı sömürgecilik faaliyetlerine girişti. İngiltere'nin kurduğu koloniler, uzun süre ekonomik açıdan ana vatana bağlı kaldı fakat zamanla yerleşimciler üzerindeki vergi yükleri ve yönetimde söz sahibi olamamaları, büyük rahatsızlık doğurdu. Bu gerilimin en çarpıcı neticesi, Boston Çay Partisi adıyla tarihe geçen hadise oldu. 16 Aralık 1773'te özgürlük yanlısı bir grup, İngilizlerin çay tekeli ve vergilerine karşı çıkarak Kızılderili kıyafetleriyle Boston Limanı'ndaki gemilere girdi ve 342 kasa çayı denize döktü. Bu sembolik protesto, İngiltere'nin sert tedbirleriyle birlikte bağımsızlık fikrini hızla büyüttü ve Amerika Birleşik Devletleri'nin doğuşuna giden yolda kritik bir dönüm noktası oldu.

SANAT ESERİ YAZMALAR

Matbaanın yaygınlaştığı döneme kadar kitaplar, elle yazılıp çoğaltıldığı için bunlara el yazması veya kısaca yazma (eser) denirdi. El yazması eserler denince akla minyatürler gelir. Minyatürler, günümüzdeki gibi bir tablo veya resim gayesiyle hazırlanmamıştır. Ait olduğu bir kitabın metnine bağlıdır, o kitapla anlam kazanır. Bir yazma eserin vücuda gelmesi, uzun bir safhadır. Nakkaş ya da musavvir denen minyatür sanatçıları, genellikle saraya bağlı, hem atölye hem de bir okul olan nakkaşhanelerde yetişirler. Bir minyatürün çizeni, boyayanı, yazılarını yazanı farklı olabilir ve emek verenlerin sayısı 25'e kadar çıkabilir. Minyatürlerdeki kişilerin yerleşimi dahi tesadüf değildir. Meclisnüvis denen ressam, şahısların düzenlenmesi ve yerleşimini yaparlar. Tarrahlar, resimdeki nakışları, bahçeleri ve süslemeleri çizen sanatçılardır. Minyatürleri boyayan renkzenler, tezhiplerini yapan müzehhipler, âdeta kitabın üzerine titrerler. Cetvelkeşler, yazının kenar alanlarını belirleyerek yaldız ya da boya ile çizgi çekerler. Mücellitler (ciltçiler) ise bu sanat eserini, koruyucu kılıfına yerleştirirler.

Ashâb-ı Kirâm'ın büyüklerinden Selmân-ı Fârisî (r.a.) Hazretleri'ne, Müslüman olduğunda "Selman" ismini bizzat Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) verdiğini; nesebi sorulduğunda "İbnü'l-İslâm" (İslâm'ın evlâdı) diye cevap verdiğini; onun hendek kazma işindeki gayreti üzerine, Resûlüllâh'ın onu "Selmânü'l-Hayr" olarak isimlendirdiğini; Ayrıca Efendimiz'i (s.a.v.) traş ettiği için berberlerin piri kabul edilip kendisine Selmân-ı Pâk dendiğini...

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

"ALO" NUN KÖKENİ GRAHAM BELL'İN NİŞANLISI İLE ALAKALI DEĞİLDİR!

"Alo" ifadesinin kökeninin, telefonun mucidi Alexander Graham Bell'in (1847-1922) nişanlısı "Alessandra Lolita Oswaldo"nun isminin kısaltması olduğu sanılmaktadır. Oysa, gerçekte Alessandra Lolita Oswaldo diye birisi yoktur. Graham Bell, telefonun patentini aldığı 1876 yılında bekaardır. Bell, Bayan Hubbard (1852-1923) ile evlenmiş ve 4 çocuğu olmuştur. Alo ifadesini dilimize yerleştiren Posta Nezareti'dir. Bu kelime üretilirken, 1909 yılında telefonun kullanılmaya başlamasıyla Fransızca'dan "hello"nun bir benzeri "allo"dan esinlenildiği düşünülmektedir.

"BU ADAMI CEZALANDIRMA!"

Sultan Alp Arslan'ın veziri Nizâmülmülk çok değerli bir devlet adamı idi. Fakat sarayda onu çekemeyenler de vardı. Bunlardan bir tanesi, Nizâmülmülk'ün halka zulmettiğini, onları nasıl soyup servet edindiğini anlatan bir yazının olduğu kâğıdı, Alp Arslan'ın namaz seccadesinin arasına bıraktı. Alp Arslan bu jurnalı görüp okudu. Derhal vezirini yanına çağırarak kâğıdı ona okuttu ve şöyle dedi: "Ey vezirim, şu yazılanlara bak! Eğer bu adamın yazdıkları doğru ise bu işten vazgeç, eğer bir iftira ise onu cezalandırma. Bu adama bir iş bul da meşgul olsun. Onun bunun aleyhinde bulunmaya vakit bulamasın!"

SİLAH MI AT MI?

Türk kumandanlarından birine bir sipahi sorar:

"Kumandanım, süvarinin silahı mı, yoksa atı mı kıymetlidir?"

Kumandan:

"At süvarinin canı, silah ise muhafazasıdır. Can olmayınca silaha ne lüzum kalır!" diyerek atının değerini belirtir.

Osmanlı'nın İzinde Bir Medeniyetin Hikâyesi

Üç kıtaya yayılmış büyük mirası
yeniden keşfetmek isteyenler için...

YENİ

Çamlıca Kitap
mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

YEDİKITA
kitaplığı

Tarihi Sevdiren Kitaplar...

***Benim sen şâh-ı meh-rûya kul olmak iledir fahrim,
Gedâyî dilber olmak yeğ cihanın pâdişâhından***

Avnî (Fatih Sultan Mehmed)

*Benim övüncüm, o ay yüzlü şaha kul olmaktır; gönül verdiğim o sevgilinin
hizmetinde bir dilenci olmak, dünyanın padişahı olmaktan daha iyidir.*

X Fotoğraf: Gökhan Tarkan Karaman

BENİMLİK KALE MURAT HÜDAVENDİĞAR CAMİİ / ÇANAKKALE

Anadolu'nun Başkentleri

Anadolu'da pek çok şehir ve kasaba, bir zamanlar irili ufaklı devletlere, beyliklere başkentlik yapmıştır. Bursa, Osmanlıların; Konya, Selçukluların merkezi olmuş. Daha önceleri Hititler, Hattuşaş'ı (Çorum/Boğazköy); Frigler, Gordion'u (Ankara/Polatlı); Urartular, Tuşpa'yı (Van); Lidyalılar, Sard'ı (Manisa) başkent edinmişler. Biz, bugün harabeye dönen şehirlerden değil, gül kokulu beldelerden bahsedeceğiz...

1- Eşrefoğulları, idare ettiği topraklarda yerleşim yerlerini mamur hâle getirirler. Bunlardan biri, "Karallia" diye bilinen, Moğol istilası sırasında yerle bir edildiği için "Viranşehir" adıyla anılan yerleşim yeridir. Eşrefoğlu Süleyman Bey, burayı yaşanır hâle getirince, hocası Seyyid Harun Veli Hazretleri Viranşehir'e hangi adı verir?..

- a-Büyükşehir
- b-Beyşehir
- c-Kırşehir
- d-Nevşehir

2- İznik, aynı adla anılan gölün kıyısında, dünya tarihinin en önemli yerleşim yerlerinden biridir. 1075 yılından itibaren, Bizans'la Türkler arasında sürekli el değiştirmiş, 1097 yılında, haçlıların katliamına uğramış, Osmanlı idaresinde ticaret, sanat ve kültür merkezi olmuştur. Manevî dünyasını

Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin hem talebesi hem damadı olan Eşrefoğlu Rumî'nin yoğurduğu İznik, ilk olarak hangi Türk devletine başkentlik yapmış?..

- a-Selçuklu
- b-Osmanlı
- c-Gazneli
- d-Karahanlı

3- Alanya, tarih boyunca birçok defa farklı isimlerle adlandırılmış. Romalılar, Korakesyum (Coracesium) derlermiş ki uç (çıkıntılı) şehir anlamına gelirmiş. Bizans hâkimiyeti altındayken "güzel, hoş dağ" anlamındaki Kalonoros denmiş. 1400'lü yıllarda İtalyan tüccarlar Candelore demişler. Selçuklular ise şehri baştan aşağıya yeniden inşa etmişler, çehresiyle birlikte adını da değiştirmişler. Şehrin adına ne demişler?..

- a-Sultan Şehir
- b-Şehr-i Atîk (Eski şehir)
- c-Alâiye
- d-Şehri Cedîd (Yeni şehir)

4- İlhanlı valilerinden Alâeddin Eretna Bey, 1345'te bağımsızlığını ilân edince Sivas'ı başkent yapmıştır. Aynı dönemde Sivas'a gelen meşhur seyyah İbn-i Battûta, burayı İlhanlıların Anadolu'daki en büyük şehri olarak tanımlamıştır. Kültürümüzde her şehre, her beldeye bir sıfat yakıştırılmıştır. Meselâ Mekke'ye Mekke-i Mükerreme, Medine'ye Medine-i Münevvere demişlerdir. Sivas'a yakıştırılan sıfat ne idi?..

- a-Dârü'l-Mülk
- b-Dârü'l-Emân
- c-Dârü'l-Cihâd
- d-Dârü'l-Alâ

5- Selçuklular Sinop'u kuşatınca halk, çok sevdikleri tekfurun öldürülmemesi, kimsenin canına kıyılmaması ve herkesin istediği yere gidebilmesi şartıyla 3 Ekim 1214 tarihinde, kalenin anahtarlarını teslim ederler. Selçukluların güzel idaresi nedeniyle tekfur başta olmak üzere halkın çoğu Müslüman olur. Şehir baştan başa yeniden imar edilir. Önce Pervanoğulları beyliğinin, sonra Candaroğullarının başkenti olur. Evliya Çelebi merhumun anlattığına göre Sinop'un nesi meşhurdur?..

- a-Kedisi
- b-Keçisi
- c-Karpuzu
- d-Dokuması

6- "Dânişmend" lakabıyla şöhret kazanan Gümüştekin Ahmet Gazi, Niksar'ı büyük emeklerle fetheder. Karadeniz sahillerindeki Bizans kuvvetlerine karşı mücadelede kendisine hem bir üs ve hem de devletin başkenti yapar. Onun bu tercihi, Selçukluların İznik'i, Osmanlıların Bursa ve Edirne'yi başkent olarak seçmeleriyle aynı amacı taşır. Bu stratejik gaye ne olabilir?..

- a-Verimli topraklar üzerinde olmaları
- b-Yabancı ülke sınırına yakın olmaları
- c-Birer ticaret merkezi olmaları
- d-Turistik belde olmaları

7- Eğirdir, Selçukluların uç beylerinden birine başkentlik yapmıştır. Beyliği oluşturan aşiret, Halep civarındaki topraklarını terk ederek Anadolu Selçuklularının hizmetine girmiş, Sultan II. Gıyâseddin Keyhüsrev, başarılı hizmetleri sebebiyle bunları mükâfatlandırmak istemiş. 1240 yılında Isparta ve Burdur yöresini bunların idaresine vermiş. Bu şanlı ailenin adı nedir?..

- a-Hamîdoğulları
- b-Çapanoğulları
- c-Şahanoğulları
- d-Avşaroğulları

8- Maraş ve havalisinde hüküm sürmüş olan Dulkadiroğulları Beyliği'ni duymuşsunuzdur. Dulkadir, bir başka okunuşa göre Zülkadir; "kudret, güç, kuvvet sahibi" anlamına gelmektedir. Beylik, başkent olarak Elbistan'ı seçmişti. Bu beyliği, diğer beyliklerden ayıran hususiyet neydi?..

- a-Şah İsmail'in akıl almaz zulmüne uğramışlardır.
- b-Osmanlı hakanı İkinci Murad Han, beyliğin kızlarından Sitti Hatun'u, oğlu Şehzade Mehmed'le evlendirmiştir.
- c-İstanbul fethine bir bölük askerle destek vermişlerdir.
- d-Hepsi

9- Beylik deyip geçmeyin; Anadolu'da hüküm süren beylikler, günümüzde bayrağı dalgalanan çoğu ülkeden daha bağımsız ve daha kuvvetliydi. Dahası, başkent olarak seçtikleri şehir ve kasabaları, ilim-irfan yuvası hâline getirmişlerdi. Denizli, İnançoğulları'nın; Balıkesir ise Karesioğulları'nın elinde büyüyüp serpilmişti. Peki, Sahipataoğulları'nın başkent olarak seçip geliştirdiği şehir neresidir?..

- a-Kırklareli
- b-Afyon
- c-Hakkari
- d-Kars